

Library of Congress
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS UŽ TAUTOS LAISVĘ
THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest
Lithuanian Daily Newspaper
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanians
In The United States

VOL. LXIX

Price 25c

Chicago, Ill. — Penktadienis, Friday, September 3, 1982

Nr. 164

PATARĖ BEGINIUI NEKURTI NAUJU KOLONIJŲ

GOMULKA PASIPRIEŠINO STALINUI IR NIKITAI CHRUSČIOVUI

TRIS METUS RUSAI LAIKĖ KALĖJIMĖ; PATARĖ ATSAUKTI RUSŲ KARO JĖGAS IŠ LENKIJOS

VARSUVA, Lenkija. — Rugšėjo 1 dieną Varšuvoj, vėžiu sirgęs, mirė Vladislavas Gomulka, buvęs Lenkijos komunistų partijos pirmasis sekretorius, atkakliai pasipriešinęs Stalinui, Nikitai Chruščiovui, o vėliau ir Leonidui Brežnevui.

Stalinas savo laiku du kartus išsėdėjo visus lenkų komunistų partijos Centro komiteto narius. Būty atėjusi eilė ir Gomulkai, bet jis buvo areštuotas pačioje Lenkijoje ir laikomas atėjusių Sovietų karo jėgų priežiūroje. Jis buvo pralaukęs kalėjime trejus metus, o kai buvo suaukta lenkų komunistų partijos metinė konferencija, Gomulka buvo išleistas iš kalėjimo, o konferencija išrinko jį partijos pirmuoju sekretoriumi. Tuo tarpu mirė Stalinas ir komunistų partijos priešakinis atstovas Chruščiovas.

Chruščiovas pabijojo kovos Lenkijoje

Gomulka, žinodamas rusų komunistų partijos užsimojimus ir praleidęs 3 metus lenkų kalėjime, susitarė su lenkų kariais pastoti kelią Sovietų karo jėgoms Lenkijoje. Rusams ir lenkams buvo aišku, kad konfliktas su rusais neišvengiamas.

Spalio 19 dieną Varšuvon atskrido Chruščiovas, Molotovas, Mikojanas ir maršalas Konevas. Jie pareikalavo Lenkijos komunistų partijos politinio biuro posėdžio, kad išsiaiškintų įtampą. Chruščiovas Gomulkos nepažino ir dar prieš posėdžio pradžią klausė Molotovo: Kas yra tas žmogus?

— Aš esu Gomulka, — atsakė jam Gomulka. — Dėl jūsų kaltės aš praleidau trejus metus kalėjime.

Tuoju paaiškėjo, kad kalėjime bereikalingai laikytas žmogus buvo veik vienbalsiai išrinktas lenkų komunistų partijos pirmuoju sekretoriumi.

Diskusijos buvo ilgos. Gomulka ir kiti lenkų politinio biuro nariai pirmiausiai Sovietų valdžios norimai primesti valiai. Negalėdami susitarti ir nenorėdami tęsti tuščių ginčų, Chruščiovas prasitarė:

— Mes čia be reikalo laiką gaišnam... Šią klausimą gali išspręsti Sovietų karo jėgos...

Gomulka tada Chruščiovui tarė:

— Atsaukite savo karo jėgas iš Lenkijos, jeigu nenorite, kad mes nutrauktume pasitarimus ir kreiptumės į Lenkijos gyven-

tojus klausimui išspręsti.

Tuo pasitarimas pasibaigė. Visi Sovietų galiūnai išėjo iš posėdžio ir nuvažiavo pas maršalą Rokosovskį, visų Sovietų ir lenkų karo jėgų viršininką, pasitarti. Ten jie patyrė, kad Gomulka jau pradėjo dalyti ginklus Lenkijos darbininkams, o lenkų kariai yra apsupę Sovietų karo jėgas Lenkijoje. Chruščiovas įsisodino maršalą Rokosovskį į savo lėktuvą ir išsivežė į Maskvą. Jis patarė Konevui ir kitiems nepradėti kovos su lenkais, nes susidarytų labai blogas įspūdis visame pasaulyje, ir nežinoma, kuo viskas pasibaigtų.

Maršalas Rokosovskis, su nieku neatsisveikinęs, kartu su maršalu Konevu ir Chruščiovu sėdėjo lėktuvą ir išskrido į Maskvą. Gomulkos vardas visą laiką bus surištas su rusų karinės vadovybės išvaizavimu iš Lenkijos.

GRAIKAI RADO SENĄ TEATRĄ

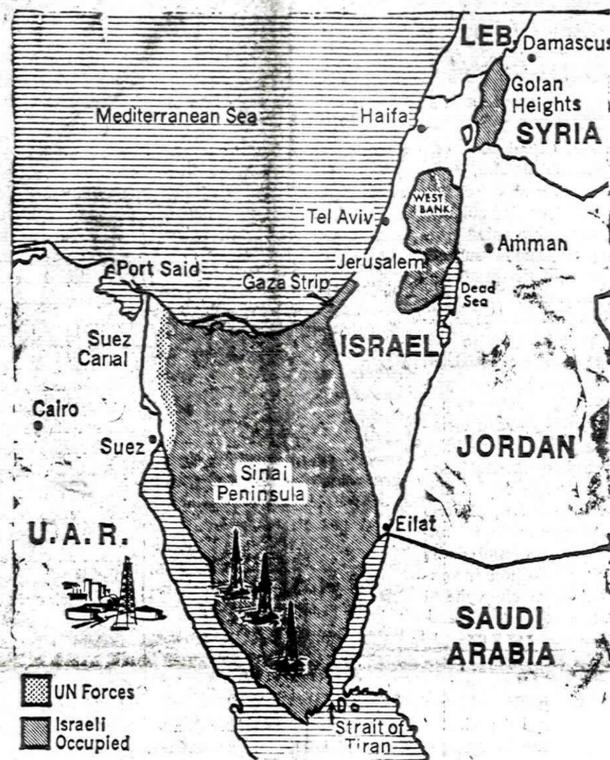
ATENAŲ. — Graikų archeologai, Makedonijoje tyrinėdami senas liekanas, rado žemės, dulkių ir akmenų apverstus seno teatro likučius. Tame teatre 336 metais prieš Kristų buvo nužudytas graikų karalius Pilypas II-sis, Aleksandro Didžiojo tėvas.

Salonikos universiteto profesorius Menolis Andronikos prieš 3 metus rado seno pastato likučius, juos pasižymėjo, o kai surado reikalingų pinigų, tai pamedė žmones ir pradėjo kasti, kol nustatė senojo Makedonijos teatro likučius. Karalių Pilypą nužudė jo sargybinis.

— Washington, Ill., miestelyje buvo 27 darbai, o susirinko 482 jaunuoliai.

Vladislavas Gomulka vakar mirė vėžiu, sulaukęs 77 metų amžiaus.

Libano vyriausybė paskelbė, kad visos palestiniečių jėgos jau iškeliavo iš Libano. Dabar atėjo eilė Sirijos ir Izraelio kariams išsikraustyti.

LOPEZ PORTILLO NACIONALIZAVO VISUS MEKSIKOS BANKUS

PREZIDENTAS YRA ĮSITIKINĖS, KAD ŠIUO ŽINGSNIU SUSTABDYS DOLERIŲ IŠVEŽIMĄ Į UŽSIENĮ

MEKSIKA, sostinė. — Meksikos prezidentas Jose Lopez Portillo trečiądienį visiems krašto gyventojams pasakė kalbą apie dabartinį krašto ekonominį ir kultūrinį stoją.

Pastaruoju laiku visų meksikiečių nuotaikos buvo nukreiptos prieš prezidentą Portillo. Visi jį kaltino, kad prezidentas nesėmė priemonių pesui stabilizuoti. Gyventojai buvo įsitikinę, kad taip bus ir toliau, tačiau prezidentas savo kalba visiems nurodė, kad šį kartą bus imtasi griežtų priemonių.

Prezidentas krašto gyventojams išaiškino, kaip bankai dolerius išvežė į užsienio bankus. Palyus krašto gyventojai pirkto dolerius, o bankai juos nešė į užsienio bankus. JAV paskolino vyriausybei vieng bilijoną dolerių. Žmonės pradėjo gaudyti dolerius, leido mokėti už juos pasakiškas sumas ir slėmė dolerius į užsienio bankus.

Meksikos bankus kontroliuos valstybinis bankas

Savo kalbos pabaigoje prezidentas Portillo paskelbė, kad vyriausybė, norėdama neleisti mažešniams Meksikos bankams vesti užsienio dolerius, nacionalizavo visus Meksikos bankus. Iki ateinančio pirmadienio visi Meksikos bankai bus uždaryti.

Prezidentas krašto gyventojams paskelbė, kad Meksikos Valstybinis bankas įpareigojtas kontroliuoti visus nacionalizuotus Meksikos bankus. Tuo tarpu visi Meksikos bankai gaus re-

ikalingas instrukcijas, kurios uždraus meksikiečiams supirkinėti dolerius ir įsūsti juos į užsienio bankus.

Ne prezidentas, ne vyriausybė nuvertino Meksikos pesus, bet prie to nuvertinimo prisidėjo daugelis meksikiečių, kurie nepasitikėjo peso verte, pirkto dolerius ir siuntė į užsienio bankus. Meksikos bankai prisidėjo prie peso nuvertinimo.

Naujai išrinktas prezidentas Miguel de la Madrid Hurtado klausėsi prezidento Portillo kalbos ir kartu su kitais jai pritarė. Dolerių išvežimas yra pati svarbiausioji peso nuvertinimo priežastis.

Bankai išvežė Meksikos atsargas

— Esu apskaitėves, kad šiandieniniai mūsų bankai, besivadovaudami tikrai pasipelnymo sumetimais, išvežė iš Meksikos daugiau vertybių, negu iš Meksikos bet kada išvežė kraštą valdžiosieji išnaudotojai, — pareiškė prezidentas Portillo.

Prez. Portillo pabrėžė, kad jis, nacionalizuodamas bankus, turi reį galvoje viso krašto gerbūvį, bet ne kokius asmeniškus išskaidavimus.

Prezidentas pabrėžė krašto gyventojams, kad Meksika nėra paklūpdyta. Jos atsargas išvežtos į užsienį, bet Meksika atsigaus ir peso vertė bus atstatyta

Krašto gyventojai patenkinti prez. Portillo nutarimu suval-

tybinti Meksikos bankus ir užkirsti kelią tolimiesiems turto išvežimui į užsienį.

Gyventojai įsitikino, kad kaltas ne prezidentas, bet bankai, siuntusieji į užsienio bankus Meksikos atsargas.

TENGAS PRADĖJO PARTIJOS KONFERENCIJĄ

PEKINAS, Kinija. — Vicepremieras Tengas Hsiaopingas trečiądienį pradėjo 12-ąją Kinijos komunistų partijos konferenciją. Tengas pasveikino sukvietusius Kinijos komunistų partijos atstovus ir jiems pranešė apie svarbiausius klausimus, kurie šioje konferencijoje bus svarstomi.

Pirmoje eilėje ši konferencija turės priimti naują partijos statutą, nustatanį taisykles, ko partijos vadovybė laukia iš narių ir kaip jie turės svarstyti šiuos klausimus ateityje.

Posėdžiai pradėti didžiojoje liaudies salėje, kurioje telpa tūkstančiai žmonių. Tengas yra ne jaunas žmogus, bet jis labai gerai orientuojasi, turi gerą balsą ir aiškiai dėsto pagrindines organizacinio partijos darbo mintis.

Tengas Hsiaopingas nepatenkinamas prez. Reagano sutikimu parduoti modernių ginklų Taiwanui, bet jis gerai priėmė Reagano paaiškinimą.

Vakarų Vokietijos kanceliarijus Helmut Schmidt kritikavo ūkio ministerio padarytus pareiškimus.

Ketvirtadienį aukso uncija kainavo \$388.

SIŪLO AUTONOMIJĄ JORDANIJOS IR GAZOS SRIČIŲ GYVENTOJAMS

TAIKAI LABAI DAUG PADĖTŲ, JEIGU TA AUTONOMIJA BŪTŲ PERLEISTA JORDANIJOS VYRIAUSYBEI

SANTA BARBARA, Calif. — Prezidentas Reaganas, beatostogaudamas, sekė įvykius Libane ir pasiūlė savo nuomonės tolimiesiems Artimųjų Rytų taikams žingsniams.

Prezidentas labai patenkintas, kad palestiniečiai jau išvežti iš Libano. Jie buvo tiek įsistiprinę Libane, kad Libano vyriausybė negalėjo savo krašto valdyti. Palestiniečiai nesilaikė jokių susitarimų, bet visokiais būdais puldinėjo Izraelio gyventojus. Izraeliui įgriso tie puldinėjimai, kol jie priverė palestiniečius išsikraustyti iš Libano.

Dabar iš Libano turės išsikraustyti Izraelio ir Sirijos ginkluotos pajėgos.

Prezidentas labai patenkintas Philip Habibo politine veikla. Šis diplomatas pasiekė, kad palestiniečiai pasitrauktų iš Libano žymiai greičiau, negu daugelis tikėjosi. Libano vyriausybė oficialiai paskelbė, kad organizuotų palestiniečių Libane jau nėra.

Sekantis taikos žingsnis, pagal prezidento nuomonę, turėtų būti dešiniojo Jordano upės kranto ir Gazos srities gyventojų likimas. Dabartiniai metu šias sritis valdo okupacinė Izraelio kariuomenė. Taikos nebūsi, kol izraelitai valdys tokias didesnes Jordanijos ir Gazos sritis.

Prezidentas yra įsitikinęs, kad palestiniečiai jau nepajėgs kęsti Izraeliui, kaip jie kėnkė iki šio metu. Bet izraelitai neprivalo erzinti dešiniojo Jordano upės kranto gyventojų naujų kolonijų steigimu. Reaganas pataria kolonijų steigimą sustabdyti, kol tų žemių likimas nebūsi nustatytas. Prezidentas žino, kad Jordanijos karalius bus nepatvirtintas, jeigu Izraelis atims Jordanijai priklausančią žemės. Tas žemes Izraelis turės atiduoti.

Prezidentas mano, kad dabar palestiniečius iškrausius iš Li-

bano, Jordanijos ir Gazos gyventojams reikėtų duoti autonomiją. Jis nesako, kad tuojau, jis pažymi, kad tuo reikalu reikėtų tartis, bet autonomija reikalinga.

Prezidentas nemano, kad ta autonomija turėtų būti Izraelio priežiūroje. Kol Izraelio karo jėgos bus Gazoje ar dešiniojo Jordano upės kranto žemėse, tai taikos nebūsi. Ta autonomija privalo būti Jordanijos globoje. Tos žemės anksčiau priklausė Jordanijai, josios globa ir šiandien turėtų būti.

Šitas prezidento pasiūlymas sukėlė didžiausią nerimą izraelitų tarpe. Visas Izraelio kabinetas protestavo, nutarė atimesti prezidento pasiūlymą. Izraelis arabų buvo užpultas, jis apsigynė ir užėmė užpuolikų žemes, o dabar nori priversti izraelitus atiduoti tas žemes Jordanijos globai. Izraelio kabinetas prišingas pasiūlymų žemes grąžinti užpuolikams.

Prezidentas nori, kad Jordanijos karalius būtų patenkintas. Karalius Husejinas gali sutikti duoti palestiniečiams autonomiją. Bet jis nesutinka jokios taikos pasirasyti su Izraeliui, jeigu negražins pagrobtų žemių.

Premjeras Begin tuojau pranešė prezidentui Reaganui, kad izraelitams toks galvojamasis nepriimtinas. Izraelitai jokių būdu neperleis palestiniečių autonomijos Jordanijos globon. Bet, iš kitos pusės, reikia turėti galvoje, kad dabartinė Begino vyriausybė parlamentu turi tikti viens balso daugumą. Opozicija laukia rinkimų, kurie gali jai perduoti valdžią. Izraelitai yra pasiryžę siekti taikos, nes karas jiems jau labai įgriso. Jie sutiks laikyti gyventi su Egiptu ir Libanu, kad tik'ai nereikėtų ruošis karui.

POLICIJA SUĖMĖ VIRS 4,000 LENKŲ

VARSUVA, Lenkija. — Praita antradienį Jaruzelskio policija suėmė 4,000 protestuotojų ir kilmste priėmė visas stovyklas ir kalėjimus.

Kalėjimuose paskutiniu metu buvo tikti 640 Solidarumo unitos narių, bet antradienį ir trečiadienį suimtųjų skaičius žymiai padidėjo. Vietomis policija suimtųjų nelardė. Darbo valandomis matė gatvėse, tai suėmė ir išvežė.

Sakoma, kad jeigu Jaruzelskis būtų nesipriešinęs, tai Solidarumo šalininkai, vieng valandą padejionstravę, būtų grįžę darba, bet dabar praleido visą dieną kovodami prieš lenkų policiją ir karius.

Du lenkai buvo nušauti ne Lubline, kaip vakar radijas oranščė, bet Lubino mažame miestelyje, prie kasyklų. Policija ūi darbininkus nušovė visai be reikalo. Jie nesukubėjo leistas į kasyklą.

Leonidas Brežnevas taip pat buvo Gomulkos gerai apibūrinęs. Sovietų valdžios atstovų sauvaliavimą Lenkijoje ir už lenkų tautos turty išvežimą į Sovietų S-ga.

KALENDORELIS

Rugšėjo 3: Bronislava, Jaugėla, Mirtga, Samanė, Napelis.

Saulė teka 6:18, leidžiasi 7:22.

Oras debesuotas, gali lyti.

V. PŪTVIO GYVENIMO BRUOŽAI

(Tęsinys)

Vladas Pūtvys stropiai žiūrėjo, kad šauliai, kaip organizacija, arba ir pavieniai šauliai, kaip organizacijos nariai, oficialiai ar neoficialiai nesikištų į partinę - politinę veiklą. Jis sakė, kad šauliai turi stovėti prie Seimo durų, bet neiti į vidų. Iš kitos pusės, jis nuolat kartodavo, kad šauliai yra ne vien tik Tėvynės gynėjai, kariuomenės pagelbininkai, bet ir pavyzdiniai piliečiai. Kaip piliečiams šauliams nedraudžiama dalyvauti partinėse ar šiaip politinėje veikloje, bet tai darydami jie turi rūšintis šaulio ženklą ir veiktį, kaip demokratiškai valdomo krašto susipratę laisvieji piliečiai. O pilietines pareigas vykdydami jie turi būti labai aktyvūs.

Kada Lietuvos Respublikos vyriausybė, kovodama dėl Vilniaus atgavimo iš lenkų nagų, per Tautų Sąjungą gavo Belgijos ministerio ir atstovo Tautų Sąjungoje Hymanso (Paul Hymans) projektą, kaip sutaisyti Lenkiją su Lietuva, įvairiais būdais apkarpančią Lietuvos nepriklausomybę ir padidinant lenkų įtaką lietuvių tautos gyvenime, Lietuvos visuomenę sukruoto priešintis. Kadangi ir pirmasis ir antrasis Hymanso projektas buvo nekamsingas ne tik mūsų tautai, bet turėjo sužaloti ir valstybės struktūrą, tai šauliai, Vladas Pūtvio įsitikinimu, kaip pavyzdiniai piliečiai ir tautinės organizacijos nariai turėjo būti besipriešinančiųjų projektui pirmose eilėse. Ir Pūtvys energingai ir dažnai ugningai ragino šaulius dalyvauti mitinguose ir susirinkimuose, rašti ir žodžiu skubiai veikti prieš projektą, neperžengiant demokratinės santvarkos piliečiams leistinų ribų. Jisai pats, kaip Trimito bendradarbis stipriai motyvuotose ir aiškiai formuliuotose straipsniuose griežtai priešinosi prieš artimesnius valstybinius ir tau-

tnius santykius su lenkais iki Lenkija neatitaisys Lietuvai padarytos skriaudos, t. y. Suvalkų sutarties sulaužymo ir Vilniaus pagrobimo. Patys stipriausiai Vl. Pūtvio pasisakymai prieš Hymanso projektą tilpo 1921 metų Trimito straipsniuose "Ar turime teisės pasiaukoti?" (žiūr. II, 256-256), "Ka turime atsakyti?" (žiūr. II, 258-250) ir "Aukso dėžutė" (žiūrėkite II, 261-269). Į klausimą ar turime teisės pasiaukoti Pūtvys atsako: "Mes neturime teisės aukoti Lietuvos ateities kitų naudai!" (II, 257). "Aukso dėžutėje" panaudodamas pasakos formą, šarvuoto raitelio lūpomis Pūtvys šaukia, jog negalima močiutės vergovėn parduoti, negalima samdyti vilko kūdikiui auklėti, negalima tautos sielą ir laimę duoti kaimynams globoti. O į klausimą, ką turime atsakyti, Pūtvys akerta: "Štai kaip mes turime išspręsti klausimą, ką turime pasakyti visiems ir visam pasauliui. Vergauti niekam neisim! Savo nepriklausomybę apginti sugebėsim. Į Hymanso pasiūlymą turime tuo tarpu vieną trumpą, griežtą, sutartinį žodį: Ne!" (II, 260).

Kaip žinome, Lietuvos vyriausybė Hymanso projektą atmetė. Kiek jai padarė įtakos visuomenės pasipriešinimas, tešprendžia istorikai. Čia tik tebūna pabrėžta, jog tas pasipriešinimas buvo stiprus, didelis ir vieningas. Tauta aiškiai pareiškė savo norą ir valią. O tautos valios reikėjų tarpe Vl. Pūtvio ir šaulių vaidmuo buvo tikrai reikšmingas. Tai galiu tvirtinti kaip anų dienų ir įvykių liudininkas ir šauliškosios akcijos prieš Hymanso projektą aktyvus dalyvis; rezervuodamas sau teisę kuria kita proga šiuo klausimu pasisakyti plačiau ir išsamiau.

Vadovaudamas Lietuvos šaulių Sąjungos kovų su bermontininkais ir lenkais metu, būda-

Lietuvio ūkis gražiai klestėjo ir daug prisidėjo prie ekonominio klestėjimo

mas Sąjungos viršininku ir centro valdybos pirmininku, Vladas Pūtvys visada veikė centro valdybos arba jos prezidento vardu ir periferijoje palaikė visuomeninį pradą. Tuo jis "suvartė" save ir kitus, iš dalies pasunkindamas darbą. Anais kovų metais įskaitant ir oficialius ir neoficialius posėdžius, centro valdyba dažnai turėdavo posėdžius du kartus savaitėje, o jos posėdžiumas — kasdien. Prie to prisidėdavo pafrontės šaulių vienetų lankymas ir tokie darbai, kaip, pvz., ekspedicinių vienetų sudarinėjimas iš moksleivių šaulių būrio. Pavojui ištikus, Pūtvio šaukiami, tų vienetų nariai nutraukdavo savo profesinį darbą arba mokslą gimnazijoje ir vykdavo tolimų uždavinių vykdymą arba stodavo į kovą su įsiveržėliais.

Šalia budėjimo ir šempto-visokerio darbo, vadovaujant šaulių Sąjungai įvairiuose frontuose, Pūtvys, visą laiką, inten-

tyviai dirbo ir fronto užnugalyje, toliau plėsdamas Lietuvos šaulių Sąjungą ir ją ugdymas pilietinio sąmoningumo bei tautinio susipratimo dvasioje.

Nežiūrint neramaus Lietuvos gyvenimo, jam pavyko įgyvendinti daug sporto ir šauliško kultūros darbo ir taip pat išplėsti šaulių namų statybą po visą kraštą. Šaulių Sąjunga išaugo į milžinišką (tų laikų sąlygoms) organizaciją ir jai administruoti reikėjo nemažą jėgų ir laiko. Patogiai progai pasitaikius, ypač apimstant kovoms fronte, vis išsisdavo šauliams nepalankus elementas ir organizacijai darydavo daug kliūčių, nes jiniai buvo lengvai pažeidžiami. Mat, sąjunga vis dar neturėjo statuso ir vadovavosi tik laikiniais įstatais ir atskirais įsakymais bei potvarkiais, kurių nepakako plačiai LSS veiklai tvarkyti ir ją apginti.

Minėdamas laikinus įstatus kalbu apie 1919-taisiais metais rugsėjo 15 d. Krašto Apsaugos Ministerio Povilo Žadeikio patvirtintuosius "Pagrindinius Lietuvos šaulių Sąjungos įstatus", kurie jau buvo paminėti pereltam skyriuje. Nepaisant visų Pūtvio ir jo bendradarbių pastangų, iki 1921-ųjų metų liepos mėn. pradžios anie kovų metais paskubomis paruošti įstatai, nepatenkindami išaugusios sąjungos reikalavimų, tebebuvo vienintelis vyriausybės patvirtintas dokumentas, kuriuo šaulių organizacija ir veikla legalizavai rėmėsi Lietuvos Respublikoje. Susidarusi situacija buvo paradoksiška: iš vienos pusės, šaulių Sąjunga turėjo praktišką pripažinimą ir buvo įvykdžiusi daug jai vyriausybės duotų svarbių uždavinių ir fronte, ir užfronte. Iš kitos pusės, ši didžiulė ir ginkluota organizacija, gyvenanti juridiskai kalbant, vis dar nebuvo pilnas juridinis asmuo ir neturėjo bei negalėjo turėti pastovaus statuso iki šaulių Sąjungos įstatymo priėmimo. O tokį įstatymą priimti anuomet

galėjo tiksliai Steigiamasis Seimas.

Lietuviškos šaulių Sąjungos įstatymas Steigiamojo Seimo pagaliau buvo priimtas 1921 m. liepos mėn. 7-tą dieną. Už nepilno mėnesio, 1921 m. lapkričio 3 d. įstatymą pasirašė Lietuvos Respublikos Prezidentas (dokumento "E. Respublikos Prezidento pareiškimas") ir Steigiamojo Seimo pirmininkas Aleksandras Stulginskis ir Ministeris Pirmininkas dr. Kazys Grinius.

Įstatymas penkiais žodžiais apibūdina šaulių Sąjungos tikslą: "stiprinti ir didinti valstybės gynybos pajėgas" (§ 1). Ši savo tikslą L. šaulių S-ga vykdė sekančiais: "a) auklėja pilietinę sąmonę ir krašto gynybos dvasią; b) tobulina savo fizines pajėgas ir vikrumą bei moko karo mokslo; c) reikalaujant valdžios ir visuomenės organams, ein jai pagalbon...; d) karo ir karo padėties metu Sąjunga gali būti Krašto Apsaugos Ministerijos pašaukta prie valstybės gynybos fronte ir kariuomenės užpakalyje ribose šio įstatymo ir šaulių Sąjungos statuto". (§ 3) Sąjunga padeda valdžiai trimis atvejais: "1. įieškant, suimant bei daboiant Respublikos įstatymams nusikaltusius asmenis; 2. saugojant valstybės turtą ir jos gerovę; 3. ištikus visokioms visuomenės nelaimėms", (§ 3). Tačiau įstatymas čia kartu pabrėžia, jog "šauliai neturi teisės savarankiškai imtis administracinių pareigų". (§ 3).

Sąjungos nariais būti įstatymas leidžia visiems Lietuvos piliečiams ir pilietėms, "kurie stovi ant pamato nepriklausomos demokratinės Lietuvos Respublikos, kurie nebuvo baudžiami už kriminalinius bei tėvynės išdavimo, ar kokius kitus nusikaltimus ir nusiengimus, atimant visus arba kai kurias piliečių teises". (§ 2). Jaunųjų šaulių amžiaus įstatymas neapibrėžia, tiksliai reikalauja, kad "piliečiai, nebaigę 17 metų turi pristatyti tėvų sutikimą". (§ 2). (Bus daugiau)

ALEKSAS AMBROŠA

KULTŪRINĖS CHICAGOS LIETUVIŲ ORGANIZACIJOS

(sąspsėj)

Chicagoje dr. M. F. Bozinch suorganizavo "The Providers Life Insurance Co.". Buvo skelbiama, kad tai esanti lietuvių ir lenkų bendrovė. Dr. M. F. Bozinch buvo lietuvis iš Vyštyčio, bet veikė daugiau lenkų organizacijose.

1917 m., pagal banko egzaminatoriaus, privatinio A. Olševskio pranešimą, banko turtas buvo: Real Estate — \$261,229.16, Lietuvos Pub. Co. šėrai — \$97,700, Notos — \$10,000, įvairūs — \$578.

1917 m. kovo 2 dieną A. Olševskis suorganizavo ir inorporavo Universal State Bank su \$225,000 kapitalu.

Rugsėjo mėn. 26 d. susiorganizavo Draugystė Brolių ir Serų Pašalpos Kalvarijos Stacių ir Panos Švenčiausios Rožančiaus. Vienu metu turėjo 256 narius, 1937 m. liko tik 27. Nulatė lygiomis turtą pasiskirstyti — teko po \$24.70. Likvidacijos komisiją sudarė P. Gedizlas, K. Rubinas ir J. Dradzauskas.

Buvo Jono M. Tananevičiaus, kaip subankrutavusio banko valdytojo, teismas. Jo "receiver" liudijo, kad bankas turėjo daugiau kaip 2,000 depozitorių ir apie \$470,000 depozitų. (Lietuva)

Roselando ir West Pulman lietuvių kolonijose veikusios 12 draugijų surengė mitingą ir priėmė protesto rezoliuciją prieš prievartinį jaunųjų emigraciją Jungtinių Amerikos Valstybių kariuomenę.

Lietuviai Real Estate — namų ir žemės sklypų pardavėjai bandė susiorganizuoti į vieną bendrovę ir turėti tik vieną įstaigą, o visas kitas, buvusias paskirų savininkų vardais, uždaryti. Šio plano sumanytojai ir organizatoriai buvo: A. Azukas, A. Vizbaras, M. J. Kiras, A. Petraitis ir Sinkus. Sumanymas neįvykdytas.

"Darbininkas" rašo: "Kongrese apsiėmė didelė mūsų tautinė silpnė. Vyčiai didžiama balsų nutarė iš savo programos ir konstitucijos išbraukti milicijos ir militarisko lavinimosi reikalus. Buvo karštų diskusijų. Nutarimas perėjo nedidele balsų didžiama. Bet visgi perėjo ir tuo užtraukė didelę gėdą ant mūsų jaunimo ir ant visos mūsų tautos. Įdomus buvo jėgų pasiskirstymas. Prieš miliciją balsavo veik visi veikliausieji vyčių buvusieji vadai ir veikėjai sveiščiai, o paskui juos ir daugelis esančių jų įtakoje. Gi, kad paliktų miliciją, balsavo didžiama kunigų ir beveik visas čia gimęs ir augęs jaunimas". (Naujienos Nr. 194, 1917).

Amerikos vyriausybė birželio 5 d. įsakė registruotis visiems 21-31 metų amžiaus vyrams. Tai lietuvių ir svetur gimusių šio krašto piliečių ir nepiliečių.

A. Bulotienė, išvykdama iš

Amerikos, atėmė "žiburėlio" atstovybę iš A. Rimkos ir ją perdavė suorganizuotai "žiburėlio" atstovybės komisijai iš šių asmenų: J. Neviacko, J. S. Pruseičio ir K. Sidlausko.

1918 m.

Dr. J. Šliūpo pastangomis New Yorko ir Chicagoje esėkūrė Vilniaus Universiteto Draugų Sąjungą. Miss Adams buvo tos sąjungos pirmininkė Chicagoje. Tikslas — rinkti pinigus, ypatingai tarp svetimačių, finansuoti Vilniaus Universitetą ir bendrai Lietuvos žmonių švietimą. Draugijos pirmininku buvo adv. J. S. Lopatto, o sekr. dr. J. Šliūpas.

1. 1 d. tautininkai ir katalikai surengė masinį mitingą Seventh Regiment Armory salėje, kur buvo pareikštas protestas prieš lenkų ir bolševikų tikslus Lietuvoje. Mitingui pirmininkavo adv. Bradčulis. Kalbėjo S. Koradis, S. Simkus, J. Karosas ir anglas McGarty. Meninę programą atliko St. Simkus, vadov. Birutės choras ir Pocius vad. Vyčių choras.

19. 12 d. miesto centre įvyko visų tautų paradas, kuriame gana gausiai dalyvavo ir lietuviai. Parado tikslas buvo supažindinti amerikiečius su tautinių grupių veikla Chicagoje ir jų kilmės kraštais.

Chicagoje suorganizuota Liberty Land Bendrovė. Jos organizatoriai ir pirmieji direktoriai buvo: Rozenskis, A. Vizbaras, J. Zekas, J. Sinkus, J. Skinderis, Z. Miškevičius, Lipski, Bagševich ir kt. Pirmininkavo Rozenskis. Bendrovė buvo inorporuota \$100,000. Turėjo apie 400 akcininkų, sutelkusių per 85,000 dilerių. Susidaręs dideliu kapitalu — užpirkto 6,000 akrų žemės su keliais ežerais ir viešbutiais Woodboro, Wisconsin. Dalis užpirtos žemės buvo suskirstyta į sklypus po 40-80,000. Parduotose sklypuose bendrovė apgyvendino apie 30 šeimų. Likvidavosi 1929 m. (Bus daugiau)

UŽUOMARSA

—Atsiprašau, — sako padavėja, imdama pinigus nuo stalo, bet šioje sumoje nieko neįskaityta padavėjai.

Užsisvajojęs pašto valdininkas, žveigdamas nuo skaityto žurnalo:

— Argi aš ir padavėjas suvalgiau?

Triaminin Tablets
TRY TRIAMININ TABLETS.
TO RELIEVE NASAL CONGESTION AND HEADACHE DUE TO COMMON COLD OR FLU.
 © 1962 Darsey Laboratories, Division of Sandez, Inc., Lincoln, Nebraska 68501

Great American Dream Machine.

America is the place that is made out of dreams. And, U.S. Savings Bonds have been helping to make happy dreams come true for years. Now, Bonds mature in less than six years. That means your dreams can come true faster than ever before. You can buy shares in your particular dream by joining the Payroll Savings Plan where you work, or the Thrift-Savings Plan where you bank. Before you know it, your American dream will be a reality.

Take stock in America.

U.S. Savings Bonds are available at all banks and post offices.

LAST YEAR 8400 SCHOOL AGE CHILDREN BETWEEN THE AGES OF 5 AND 14 WERE KILLED BY MOTOR VEHICLES IN THE U.S. CHARLES M. MAYES, PRESIDENT OF THE CHICAGO MOTOR CLUB, ASKS DRIVERS TO BE ESPECIALLY ALERT FOR CHILDREN NOW THAT SCHOOL IS IN SESSION.

SCHOOLS OPEN DRIVE CAREFULLY

PASSBOOK SAVINGS... the best way to save regularly!

see us for **HOME financing.** AT OUR LOW RATES.

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD, CHICAGO, ILL. 60608
 Peter Kazanavskas, Pres. Tel.: 847-7747
 Hours: Mon. - Fri. 9-4, Sat. 9-3, Sun. 9-1
 SERVING CHICAGOLAND SINCE 1905

Jaunimo draugijos ir vyresniųjų kelias

Spausdinan J. Vaiciciene's rašinį apie Amerikos lietuvių jaunimo draugijas ir jų ryšius su vyresniaisiais. Manome, kad jauniešiams bus įdomu susipažinti su auklėtojos mintimis. N.R.

Brūkšny išgesis už t.šką. Ilgas kelias daugiau žino už trumpą. "Kad atskeltų, dangų parmentų"...

Mūsų jaunasis jaunimas visai nekaltas, kad nei "gitarų", nei "kanklių" savaine, patys iš savęs, kitokios pažinties asociacijos neturi, kaip tik tą, ką mato šios dienos aplinkoje, ką girdi pasakojant, išskaito iš raštų, ką pajunta įtaigojamas, kaip tie įtaigojami paveikia, kokiomis spalvomis plykstelėja.

Tai ir reiškia, jog atverti duris į praeitį ir mesti spindulius plačiai ateitin įmanoma ir dartiniam jaunimui, kad jis netas, kaip sako mūsų patarė, "ką ta diena išskaya, tą ir lesa". Bet, nelyginant, kaip tas geometrijos taškas, gali judėti į visus pilius. Tai įrodo nors ir "gitarų" stvėrimasis. O tikimamiausiai įrodo alabamininkų žygiai ir lapkričio 13-sios jungtinių tautų sąžinės judintojai.

Tarp šio dvejojo mūsų jaunimo skirtingas, pirmas, bene bus tas, kad alabamininkai kovoja dėl negrų teisių dabar, kad jie tas teises turi, kovoja, nes žinojo apie negrų tikrai buvusią bedalią ilgą praeitį, nūlmsiųjų nu dabarties atsilikimą.

Prisiminus čia alabamininkus ir 13-sios lapkričio žygininkus, akivaizdu, kad didžioji dalis mūsų jaunimo, tiksliai metais nesaistomo, be šio darbo, dar ištiesa eilė visiemis žinomų darbų yra įrodžiusi tebeturinti, bent iki šiol, nesulankstytą tiesų nęsą ir gerą pinigą. Tik reikėja, kad senstėjusieji, būdami ilgesni keliai, išmintingu žodžiu, paremtu pavyzdžiais, primintų, kame, kaip tuo mastu matuoti, ką už tą gerą pinigą pirkti.

Kad neprisipiktume, nelyginant išpardavimo rinkoje, užsigulėjusių, atnaujintų paviršiumi, nereikalingų dalykų, pasitikrinkime, ko mums iš tikrųjų trūksta, ko mums, be mūsų pačių, joks svetimas "draugas" neduos, nes pats neturi. O jei ką siūlo, tai tą, kas pačiam naudinga, kad mes paimtume, bet ne mums...

Veidu į save

Gyvenime ir veidrodyje kiekvienas regintis pirmiausia pa-

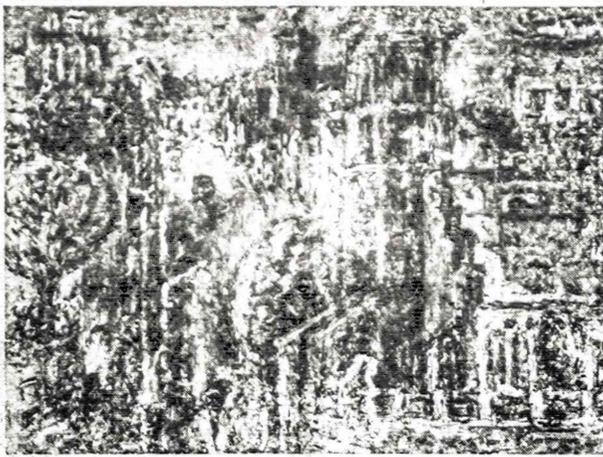
mato savo veidą, bent nori jį pamatyti Atsisukus veidu į save, išgirsti ir klausimą. Kieno pirmiausiaji prievolė, kad mūsų šventovėse vargonų paliekamas ir paliksimas tuščias vietas nežimtų svetimybės? Turime papirpų vadovybes. Turime Lietuvių Kunigų Vienybę. Lietuvių Vargonininkų Sąjungą tikriausiai dar nenusprendė persitvarkyti į Gitarininkų Sąjungą! Turime aukštos muzikos-kultūros praktikų ir teorininkų savo muziką. Turime apskritai kultūrininkų, labai vertinančių visų sričių kultūrinius laimėjimus. Turime Liet. B.nę, ne tik saugojančia, kad lietuviškas židinių neįspūstytų umarų pasikėlę vėjai, bet tuos židinius kursančia. Turime "koordinatorių", kas reiškia pusiausvyros laikytojų, kad niekas perdaug nesmuktų žemyn, nekiltų aukštyn, nevirstų į kurią pusę... Turime autoritetų, ir daug kitų, taip gerai suprantančių aplinkos galią lietuviškos palaikyme. Turime kultūros tarybą...

Tačiau iki šiol nesame išgirdę prieštaraujancio žodžio, džiaugsmingai užgrojus gitaromis Kanados Prisikėlimo šventovėje, nei atžygiuojančiai į mūsų šventoves kitų tautų tautinės muzikos kultūrai Amerikoje! Visi tyli, lyg pelenais pasibarstę galvas, lyg nusprendę, dar žemiau nuleisti tautinio auklėjimo vėliavą.

Net L. Bendruomenės taryba, ligoko kelio patyrusi šviesiasioji galva ir budriausias akys, žengdama į kitus metus, turėjo "svarbesnių reikalų" negu žvilgtelėti į ateities darbo plotus, pasilypėjusi nors ant slenkščio... Tai pati save apsidraudė nuo ateities darbų pasvarstymo, čia pat neįsimintingai pasikeitusi įstatymą — vis tiek, ar rašyti ar paprotinį. Svarstant ateities darbus, gal būtų iškilę skubiai laiko atnešti darbų vykdymas. Kad ir tautinės muzikos orkestrelių organizavimas.

Prieš keistinių įstatymų keitimą laiku ir vietoje niekas iš esmės nieko neturi. Bet šiuo atveju mums, mažiems, būtų labiau patikę, kad pirma būtų buvę garbingai apsvarstyti ateities darbai. Tik paskui, jei gu neišvengiamai reikėjo, neatšizveigiant nė į primityvų padorumą, keisti nuostatus, vis tiek ar jų keitimas liestų vieną vardą ar kita, ar kurią grupę.

Jeigu ateities darbai būtų buvę išmąstyti Tarybos sesijoje, šiandien man nebūtų kilusi pa-

JADVYGA PAUKSTIENE Kauno senamiestis (Tapyba)

JUOZAS ZEMAITIS

Lietuviškasis festivalis Marquette Parke

ZIURINT IS VISU PUSIU

(Tęsinys)

Antrąją kelionę į festivalį taip pat atlikau pėstute, kaip ir pirmąją. Vaziuoti mašina nesiryžau, nes žinojau, kad nesurasiu jokios vietos jai patupdyti. Pasirodė, kad neapsirikau. Beveik kuo nevisuose trijuose blokuose, aplink Marquette Parko Downtowną, buvo tiek prigrusta mašinų, kad ir uodas nosies jau ten neįkištų.

Artėjant prie festivalinės gatvės — Lithuanian Plaza Court, net prieš pusantro bloko jau buvo girdėti kožkoks muzika atmieštas užesys. Įžengus į gatvę, vaizdas jau buvo gėrpalai pasikeitęs, kokį jį paklūvo po pirmojo vizito. Žmoniu, apdė, buvo gal net ir daugiau, kaip pirmiau. Visas gatvės vidurys,

gunda rašyti šito: "ne savo vietoje", man pačiai nemalonaus ir ne moksliskai, rašinio.

Pagyvensime — pamatysime

buvo pilnas pilnutėlis visokio amžiaus smalsuolių. Kuris kurią kryptimi ėjo, ar stovėjo, ar glamonėjosi, teisiog, nusakyti nebūtų galima. Masė, ir tiek.

Minioje pažįstamų neišskojau, nes išeidamas iš namų turėjau tik vieną tikslą — kuo plačiau ir kuo tiksliau padaryti išvadą, ar šios rūšies festivalis save pateisina. Keliavau ne viena kartą nuo vieno galo į kita, o gal 6, 7 ar 8 kartus, vis ieškodamas, ar nebūsiu ko nors pražiopsojęs. Ir taip jau dėjosi, kad kiekvieną kartą vis ką nors naujo pastebėdavau.

Pirmiausia norėjau įsitikinti, kokia kalba čia daugiausia kalbama. Stebėjau jaunikius, daugelius ir jau apnokusius. Turėjau pasakyti, kad tik iš šių pastutiniųjų galėjau išgirsti lietuvišką žodį ir tai ne iš visu. Anie pirmieji tekalbėjo tik angliškai. Niekaip nebuvo galima nustatyti, kokia tautybė čia sudarė daugumą. Žinoma, reik tikėti kad

mūsųji čia vyravo. Nežinau kelintą kartą jau būvau bežingsniuojąs, kaip staigiai pastebėjau gana simpatingą jaunuolių porėlę, kurie tarp savęs kalbėjosi gryna ir visiškai taisyklinga lietuviška kalba. Jokiū būdu nenorėjau tikėti, kad jie būtų čiabuviai. Nejaugi tokių, Amerikoje gimusių jaunuolių, mūsų tarpe dar esą?

Skaudu, bet taip yra. Perdaug kaltinti nieko negalima. Amerikietiškas gyvenimas mala mūsų jaunimą, kaip akmeninės grūdos pateisina. Reiškia, festivalyje mes aiškiai parodėme ten atvykusiems kitataučiams, kad mes su mūsų prieaugliu nuo savosios kalbos esame nusisukę. Nemačiau, kad būtų nepravartu nuvykti į meksikiečių ar portoričių panašius festivalius ir pasiklausyti kokia kalba anie ten kalba.

Tai viena mūsų festivalio dimensija. Nėra jau tokia didelė garbė bet kuria svetima kalba kalbėti, bet yra didi gėda savos nemokėti. Kaip mes šioje srityje bėdejuosime, bet visa atsakomybė krinta ne ant jaunimo, o tik ant tėvų. Reik žinoti, kad

atėmus iš jaunuolio jo prigimtos tautybės kalbą, atimama iš jo ir tautybė.

Antroji dimensija, tai festivalyje jaunuolių elgsena. Gerai žinome visi, kad spontaniška jaunuolių energija nėra jau taip lengvai apvaldoma. Jei vyksta kur nors ir koks nors kultūrinis subuvimas, jaunuoliai nėra taip lengvai įviliojami. Gal nieko ir noustabaus, nes tokiam amžiuje rimti dalykai nelimpa. Deja, ten kur yra galimybė pilnai savo energiją išlieti, kur laisto siupeliais alkoholiniai skystimėliai, kaip kad per šį festivalį Lith. Pl. C. gėryklose, jaunuolis praranda ir gėdą, ir etiką, o apie elgesį nėra ko ir kalbėti. Nenorėčiau pilnai kaltinti tų festivalio jaunuolių, kurių rankose buvo or ai stikluukai, ar tai popieriniai puodukai, kurie buvo pripildyti, reik tikėti, ne belaiapsniais gėrimais, o visą kaltę už jų elgesį tektų suversti ant tavernišku landynių savininkų galvų.

Apie dešimtą valandą vakaro pati gatvė buvo pilna sutremtų popierinių puodukų ir primėtų alaus bonkų. Jei po vidurdienio lietaus ji buvo seniai išdžiūvusi, tai dabar neatrodo, kad ji būtų sausa. Atsimenu, prieš kurį laiką pasirodė amerikietiškoje spaudoje aprašinėjimų, kaip atrodė vieno miesto viešbučio kambariai, kai juose porą naktų praleido kokių tai ansamblių ar sportinių organizacijų lietuviškas jaunimas. Buvo rašoma, kad kambariai turėjo būti iš naujo perdažyti...

Turint tai visa galvoje, tenka labai rimtai pagalvoti, ar tokie festivaliai, kokie vyksta lietuviškame Marquette Parke, garsina mus, kaip kultūringus lietuvius, ar parodo tik kaip mūsų priauganti karta sėlsta? Ar tos visos abipusiai gatvės išsidėsčiusios prekyvietės, valgyklos ir tavernos paaukos savo uždarbių bent mažą dalį lietuviškiems kultūriniam reikalams, ar visus pinigėlius susizers į savo kišenes? Neatrodė, kad prie tų stalų, ant kurių buvo išdėstyti charakteringi mūsų tautai išdirbiniai, perdaug kas lankėsi. Ten, kur pasirodė kokia nors amerikietiška prašmatnybė, ir žiūrėtojų, ir pirkejų netrūko.

Visam Marquette Parkui didžiutis, kad čia pasirodė Jane Byrne ir, kad pasakė lietuvius esant gerais žmonėmis, tai ne-

ra jau toks didelis lietuviams kultūrinis nuopelnas. Reik žinoti, kad kitais metais vyks Chicago miesto burmistriniai rinkimai, tai bet koks mums pasakytas saldus žodelis, Jane Burne, balsavimo metu, gali labai apsimokėti.

Žinoma, jei kokius nors ivykius vertintume tik skaičiais, atseit, tik kiekybe, o ne kokybe, tai šiuo festivaliu tikrai gėlėtume pasididžiuoti. Nenorėčiau tikėti, kad čia buvo prigulę lygiai 20,000 žmonių, kaip kad buvo Naujienose pažymėta, bet tas skaičius tikrai buvo nemažas. Šiandien, kada tam tvarkingam ir švariam Marquette Parkui iš rytų grasinama suterliojimu, didesnieji mūsų susibūrimai gali daugiau paveikti miesto valdytojų, kaip pavienių žmonių, nežiūrint kas jie bebūtų, tų valdytojų ofisų lankymas. Tik labai gaila, kad mūsų jaunoji karta, kuri savo lietuvišką liežuvį permodelino į anglišką, anglių kalbos laikraščiuose, lietuviškų reikalų gnyime, pasilieka tik nebyliais.

Juozas Zemaitis

ATSPEJO

— Kokios būtybės gali gyventi jūroje ir sausumoje?
— Jūreiviai!

GERA ATMINTIS

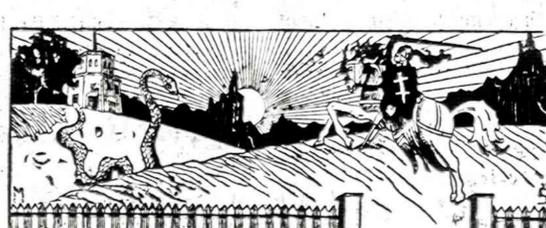
— Kiek kartų aš prašiau, kad netruksumatum?
— Septynis kartus, mamytė.

ENERGY WISE

Change the oil and filters every 3,000 to 5,000 miles to avoid wasting gasoline.

Don't be a Born Loser!

Aleksas Ambrose,
CHICAGOS LIETUVIŲ ISTORIJS
autorius,
paruošė, sutvarkė ir išspausdino geriausią Chicago's lietuvių istoriją (1869 — 1959 metai).
664 psl., vardynas.
Minkšti viršeliai. Kaina \$15.
Persiuntimas — \$1.
1967 metais išleido Amerikos Lietuvių Istorijos Draugija

Inž. LICDAS MIKSYS,
50 metų studijavęs, kaip
IS PRAEITIES ŪKANŲ
ATEINA LIETUVA,
parašė 700 puslapių knygą, kurion sudėjo viską, kas bet kada ir bet kur, bet kuria kalba buvo parašyta apie Lietuvą, lietuvius ir lietuvių kalbą. Jis mokėsi kartu su kun. Jaunimui ir prof. K. Būga pas geriausius šimtmečio pradžios kalbininkus, padarė lietuvių kalbą liečiančias ištraukas, paruošė tikslius vertimus ir patarė mums toliau studijuoti.
Kaina \$25. Kieti viršeliai. Poštas \$2.
NAUJIENOS
1739 S. Halsted St., Chicago, IL 60608

NEBRANGIOS, BET VERTINGOS KNYGOS

- LITERATURA,** lietuvių literatūros meno ir mokslu 1954 m. metraštis. Jame yra vertingi, nekuomet neseniai, Vincas Krėvė, Igno Šlapelio, Vinco Macičo, P. Joniko, V. Stankos, J. Ruklio, dr. Kazio Griniaus, taip pat K. Matusevičiaus ir V. Meilaus straipsniai bei studijos, iliustruotos nuotraukomis ir M. K. Čiurlionio, M. Šileikio, V. Kašubos, A. Ruklėtelės ir A. Varnos kūrybos poveikiais. 365 pusl. knyga kainuoja tik \$3.
- DAIŲ ŠVENTES LAUKUOSE,** poetės, rašytojos ir tautinių žodžių pirmūnės Juozės Valčiūnienės atsiminimai apie dainų šventes bei jų istoriją ir eigą. Įdomi skaityti ir nedalnuojantiems, gėrintis autorės puikiu stiliumi ir surinktais duomenimis bei užkulisiais. Studija yra 151 pusl., kainuoja \$2.
- VIENISO ŽMOGAUS GYVENIMAS,** Antano Rūcko aprašytas Juozo Adomaičio — Dėdės Berno gyvenimas. Tai ne sausas gyvenimo bruožų aprašymas, bet tikslu to laikotarpio buities literatūrinė studija, suskirstyta skirsneliais. Ta 206 puslapių knyga parduoama tik už \$2.
- LIETUVIŠKASIS PAMARIS,** Henriko Tomo-Tamašausko įdomiai parašyta studija apie Rytprūsius, remiantis Pakalnės ir Labguvos apskrityų duomenimis. Aprašymai įdomūs kiekvienam lietuviui. Leidinyje iliustruotas nuotraukomis, pabaigoje duodama vardinčių pavadinimų ir jų vertinai į vokiečių kalbą. Labai naudingoje 335 pusl. knygoje yra Rytprūšių šemėlapis. Kaina \$6.
- KĄ LAUMES LAMĖ,** rašytojos Petronėlės Orintaitės atsiminimai ir mintys apie asmenis ir vietas neprik. Lietuvoje ir pirmiausiai bolševikų okupacijos metais. Knyga turi 234 puslapius, bet kainuoja tik \$3.
- JULIUS JANONIS,** poetas ir revoliucionierius, nesuprastas ir klaidingai interpretuojamas gyvenime ir politikoje; tik ne Jurgio Jašinako knygoje apie Julijaus Janonio gyvenimą ir poeziją. Dabar būtų jį galima pavadinti kovotoju už žmogaus teisas. Knyga yra didelio formato, 265 puslapių, kainuoja \$6.
- BATYRINĖS NOVELĖS,** M. Zosėnko kūryba, J. Valčiūnienės vertimas. 206 pusl. knygoje yra 40 samojingų novelių. Kaina \$3.

Knygos gaunamos Naujienose, 1739 So. Halsted St., Chicago, IL 60608. Užsakant poštą, pridėti šiek tiek papildomo šiekdoma.

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
MAISTAS IŠ EUROPOS SANDELIŲ
2608 West 69th St., Chicago, Ill. 60629 • Tel. 925-2787
Didelis pasirinkimas geros rūšies įvairių prekių.
MARIJA NOREIKIENĖ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ
Cosmos Parcels Express Corp.
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE
1501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629 • Tel. 925-2737
V. KALANTINAS

JAY DRUGS VAISTINĖ
2759 W. 71st St., Chicago, Ill.
• REPTINGAI IŠPILDOMI REKETAI • PĀRNIE MAY BALDUMYNAI • KOSMETIKOS REKEMENTS
Atdara šokiadieniais nuo 9 val. ryto iki 10 val. vakara.
Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 8:30 val. vakara.
D. KUHLMAN, B.S., Registruotas vaistinininkas
Tel. 476-2206

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone 421-4198

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

As of January 1, 1988 Subscription Rates:		
Chicago \$45.00 per year, \$24.00 per six months, \$12.00 per 3 months. In other USA localities \$40.00 per year, \$22.00 per six months, \$12.00 per three months. Canada \$45.00 per year; other countries \$48.00 per year.	pusei metų _____ \$22.00	tris mėnesiams _____ \$12.00
	viename mėnesiui _____ \$ 4.00	
	Canadaje:	
	metams _____ \$45.00	
	pusei metų _____ \$24.00	
	viename mėnesiui _____ \$ 5.00	
	Užsieniuose:	
	metams _____ \$48.00	
	pusei metų _____ \$26.00	
Chicagoje ir priemiestiuose:		
metams _____ \$45.00		
pusei metų _____ \$24.00		
tris mėnesiams _____ \$12.00		
viename mėnesiui _____ \$ 5.00		
nuose JAV vietose:		
metams _____ \$40.00		

NAUJIENŲ raštinė atidara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. popiet. Šeštadieniais — iki 12 val.

Niekas melu toli nenuvažiavo ir nenuvažiuos

Šiandien spausdiname trumpą šaulio ir žurnalisto Antano Marmos korespondenciją apie Chicagos pavergtųjų tautų komiteto protesto demonstraciją prieš prancūzų konsulatą Chicagoje.

Kaip žinome, prezidentas Reaganas labai pasipiktino Prancūzijos Dresser France bendrovės nutarimu perduoti Sovietų Sąjungai 21 kompresorių dujoms stumti iš šiaurės Sibiro į Vakarų Europą. Rusai gali nutiesti plieno vamzdžius, kuriais kompresoriai tas dujas stums į Vakarų Europą. Rusų vamzdžiai nepraktiški, gerai save darbo neatlieka ir, be to, nepajėgia išskirti dujų vamzdžiuose atsiradusio vandens.

Amerikos kompresoriai moderniščiau pritaikyti dujoms stumti. Jie gali dujas stumti aukštesnėmis esančiais vamzdžiais, gali jas stumti į šoną, gali įstumti į didesnes cisternas, kad sudarytų didesnę atsargą ir galėtų dujas stumti ten, kur jos labiau reikalingos. Amerikos kompresoriai yra sudėtingi.

Dallas mieste veikianti Dresser Industries bendrovė, gaminanti kompresorius dujoms stumti, buvo išėmusi patentus dideliems kompresoriams gaminti. Dresser Industries Prancūzijoje įsteigė savo skyrių, pavadintą Dresser France. Galima sakyti, kad Dresser France buvo Dallas Dresser Industries bendrovės skyrius. Kai Dresser France pradėjo dujoms stumti kompresorius gaminti Prancūzijoje, tai ji gavo Dallas Industries bendrovės leidimą naudoti Amerikos patentus. Ji galėjo gaminti kompresorius prancūzams, bet neturėjo teisės gaminti kompresorius Amerikos ir Prancūzijos priešams.

Bet Prancūzijos prezidentas suvalstybino Dresser France bendrovę. Jis įsivaizdavo, kad jam nebuvo jokio reikalo prisilaikyti Amerikos patento. Jis, girdi, galioja amerikiečiams, ne prancūzams.

Prezidentas Miterandas norėjo, kad Prancūzijos pramonė gautų \$700,000 už kiekvieną kompresorių. Jam atrodė, kad tokia didelė dolerių suma atgaivins dolerių neturintį Prancūzijos banką ir atgis visa Prancūzijos pramonė. Jis ne tik leido, bet ir įsakė Dresser France bend-

rovei perduoti tuos amerikiečių patentuosius kompresorius rusams, kad galėtų tas dujas stumti iš Sibiro į Prancūziją.

Prezidentas Reaganas įtraukė Dresser France ir kitą bendrovę į juodąjį amerikiečių pramonininkų sąrašą, kad jokia Amerikos bendrovė neturėtų jokio biznio su dviem prancūzų bendrovėmis.

Antanas Marma ir kiti devyni Reorganizuotos Lietuvių Bendruomenės nariai nuvyko rugpjūčio 30 dieną, lygiai 12 valandą, ir Pavergtųjų Tautų Chicagos skyriaus vardu įteikė protestą Prancūzijos konsulatui prieš kompresorių pardavimą Sovietų Sąjungai. Marma prie prancūzų konsulato nuvyko ne vienas, bet kartu su kitais Reorganizuotos Lietuvių Bendruomenės nariais.

Žurnalistas Marma gana tiksliai aprašė Pavergtųjų Tautų demonstraciją prie konsulato. Jis turi fotografijas visai 40 žmonių protesto demonstracijai. Kaip į šį reikalą įsivėlė melas ir kuriam galui jis čia buvo reikalingas?

Vienas melas žingsniavo paskui kitą melą, todėl ir gavosi tokia nemaloni propagandinė košė. Jeigu ir toliau taip eis, tai žmonės visai netikės Kutkaus vadovaujamų padaliniių tvirtinimais.

Visi žinome, kad Pavergtųjų Tautų Savaitę sugalvojo ir padėjo Kongresui pravesti Amerikos Lietuvių Taryba. Įstatymą pasirašė Kongresas ir pirmą Pavergtųjų Tautų Savaitę paskelbė prez. Eisenhoweris. Chicagos Lietuvių Taryba, apimanti visas lietuvių organizacijas, visą laiką dalyvavo Pavergtųjų Tautų Savaitės eisenose. Kutkaus ir prieš jį kitų vadovaujama Bendruomenė buvo priešinga Pavergtųjų Tautų Savaitėi. Lietuvių skautų vadovybė tą savaitę išvežė skautus į Rako farmą, kad nedalyvautų Pavergtųjų Tautų dienos eisenose.

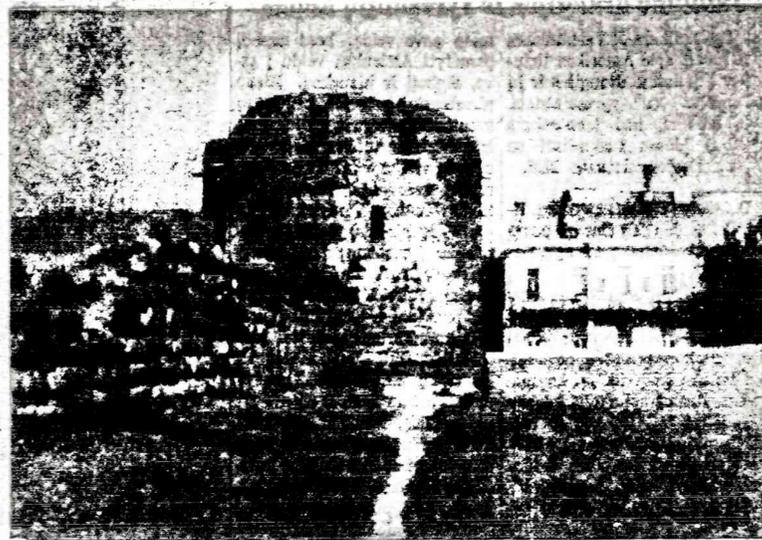
Bet praeitais metais Laukiškis pradėjo domėtis Pavergtomis Tautomis. Kol dar buvo gyvas pirmasis Chicagos Pavergtųjų Tautų Savaitės pirmininkas, tai su latviais ALTas bendradarbiavo. Bet kai Pavergtųjų Tautų Savaitės komiteto priešakinį Chicagoje atsistoję apie politiką nesiorientuojantis Bermans, tai jis, be Chicagos Lietuvių Tarybos, pradėjo tartis ir su Laukaičiu. Bermansui neužteko Chicagos Lietuvių Tarybos narių, Chicagos Pavergtųjų Tautų komiteto išdininė Mikuziūtės, todėl jis pradėjo tartis ir, matyt, susitarė su Laukaičiu, Kutkaus Liet. Bendruomenės atstovu.

Tuojuo atsirado pranešimas, kad protesto demonstraciją ruošia ne tik Chicagos Lietuvių Taryba, bet ir Lietuvių Bendruomenė. Visi žinome, kad tos Bendruomenės Chicagoje nebuvo ir nėra. Ji rengėsi praveisti kelis planus, bet nieko iš to neišėjo. Ji rengėsi padėti pensininkams, bet pirmą reikalavo, kad pensininkai pasakytų kiek jie turi pinigų ir kokiame banke juos laiko. Ne tik pensininkai, bet ir visi namų savininkai atsisakė nepažįstamiems sutvėrimams duoti savo bankų adresus.

Kai pasklido žinia, kad Pavergtųjų Tautų protestą, be Chicagos Lietuvių Tarybos, organizuoja ir Chicagos Lietuvių Bendruomenė, tai reikėjo skelbti, kad tame proteste dalyvavo 200 narių. Laukaičio vadovaujama Bendruomenė nebūtų sudariusi 200 protestuotojų, bet kai su Laukaičio Bendruomenė būtų ėjusi ir Taryba, tai du šimtai būtų susidarę.

Lietuviški radijo pranešėjai gana dažnai paskelbė nebūtus dalykus apie Chicagos Lietuvių Bendruomenę, tai ir ši kartą, kaip Marma rašo, paskelbė žinią apie 200 dalyvių protesto demonstraciją prieš kompresorių pardavimą Sovietų Sąjungai.

Jeigu Bermans būtų nepradėjęs tartis su Laukaičiu, tai nebūtų atsiradęs pranešimas, kad Pavergtųjų Tautų de-

Kauno p.115

Iš vieno Kuprio padarė 200

Pavergtųjų Tautų Komitetas suorganizavo demonstraciją 1982 m. rugpjūčio 30 d., 12:00 val. ryto, Chicagos miesto centre, 444 N. Michigan Ave., prie Prancūzijos konsulato. Demonstracijos užtruko vieną valandą.

Konsulato buvo įteikta ir protesto rezolucija, kam jie lauko tarptautinę teisę, parduodami dujų kompresorius rusams, dujų vamzdžiams tiesti į Europą. O tuo pačiu išduoda ir Amerikos patentus, kurie pagal pasirašytą sutartį ir tarptautinę teisę yra laikomi paslaptėje.

Amerika galėtų savo sąjungininkams pagrasinti. Jei jums rusai komunistai draugai, o ne Amerika, tai Amerikai nėra reikalo ten laikyti savo kariuomenę ir daryti tokias didesnes išlaidas. Tai mes atitraukiame savo kariuomenę, o jūs ir toliau būkite draugai. Tuomet sąjungininkai būtų sukalbamesni ir taip nesiskausių.

Prancūzų Konsulas prizadėjo šią rezoluciją persiųsti prancūzų ambasadoriui Washingtone. Demonstracijoms vadovavo Pavergtųjų Tautų Komiteto pirmininkas Bermans.

Televizijos 7 kanalas filmavo demonstraciją, buvo ir fotografų. Vienas praeivis atkreipė dėmesį į mano lietuvišką vėliavę ir pasiteiravo, kokios tai vėliavės? Aš jam atsakiau, kad tai yra rusų okupuotos Lietuvos vėliava.

Lenkai turėjo savo didelę vėliavą su užrašu "Poland" ir 4 didelės baltos vėliavas su užrašu — Solidarnosc. Demonstracijos praeivis tvarkingai, jokių išsiskikimų nebūvo, dalyvavo 7 tautybės. Tvarčiai prižiūrėti buvo 4 policininkai.

Tik labai gaila kad JAV prez. R. Reaganas kovojo prieš rusus komunistus ir jiems pardavė dujas. Į demonstraciją susirinko juokingai mažas skaičius — tik

40, o lietuvių tik 10, ir daugumą sudarė R.L.B. Taigi, mums patiesiems jau nereikia kovoti prieš okupantą, tegal kovoją Hanafordas. Be to, okupantui nepatinka mūsų demonstracijos ir okupanto tarnai demonstrantus vadina komunistais, kad savo veiklą pridengtų. Tad reikia prisitaikyti prie okupanto reikalavimų, kad niekas nežinotų kaip okupantas kankina ir žudo mūsų pačių lietuvių rankomis.

Tad reikšia, kad mes prez. R. Reagano padarėme gėdą ir jo veiksmų prieš rusus neparemėme. Adv. Kuprys prisistatė, tik prieš pat uždarymą demonstraciją. Nežinia, kurio tikslu, kas paimformavo Petrą Petriūtį Margučio radijo programos vedėją, kad demonstracijos dalyvavo apie 200. Tai buvo pranešta per "Margučio" radijo mėn. 1 d. 7 val. ryto. Nežinia, kokių tikslu reikia skelbti tokias netikslas žinias?

Antanas Marma

monstraciją organizuoja Chicagos ALTas ir L. B-nė.

Laikraščiai visą laiką iš šipulio (teisingai būtų — iš šakalio) priskaldydavo vėžimą, tai Petrutis galėjo paskelbti, kad dalyvavo 200.

Reorganizuotos narys Antanas Marma šakalių vėžimą nustūmė į šalį ir pranešė teisybę. Protesto demonstracijoje prie prancūzų konsulato dalyvavo tik tai dešimt lietuvių, o ne 200. Iš viso, minėtoje demonstracijoje dalyvavo 40 asmenų. Dešimt lietuvių ir 30 kitataučių amerikiečių. O Laukaičio vadovaujamos Liet. Bendruomenės prie prancūzų konsulato nebuvo nė vieno. Demonstracijai besibaigiant, prie konsulato atsirado Kuprys. Prie demonstrantų jam buvo gėda prisidėti, nes nebuvo nė vieno L. Bendruomenės nario.

Chicagos ALTo nariams žinotina: Pavergtųjų Tautų protesto demonstracijoje ALTą atstovavo Reorganizacinė.

— Union Federal Savings Assn. susijungė su First Federal Savings of Chicago bendrove.

— Union Federal Savings Assn. turėjo 111 milijonų dolerių ir nepajėgė apsiginti.

— General Motors bendrovė žada sumažinti naujų automobilių kainas.

— Tengas įtikinėjo suvažiavusius komunistus, kad gamyba yra pats svarbiausias klausimas. Juo daugiau kintėtų gamins prekių, tuo Kinija bus galingesnė ir visi geriau gyvens.

PIRKITE JŲ TAUPYMO BONUS

VINCAS KREVE MICKEVICIUS

RAGANIUS

ZEMAITUSKA

I

Visų kaimynų manymu, Grigas turėjo prisikroves gero skatiko, tik buvo labai šykštus.

— Tai titnagas, ne žmogus, — kalbėjo apie jį. — Reikalui prispyrus ar bėdai ištikus, vieno skatiko iš jo negausi skolon, neišprašysi...

Anksčiau dar, būdavo, vienas kitas mėgindavo kreiptis pas jį.

— Klausyk, kūmai! Rodos, turi šiek tiek atliekaino skatiko...

— Sau turiu, — kaip kirviu nukirsdavau kalbą kūmas: — bet kitiems — tai ne.

— Na, jau! Įmsiu ir patikėsiu, — mėgino dar įkalbinėti žmogus. — Manau, šimtus prisikroves turi. Paskolintai man. Juk atiduosi...

— Mano pinigus Dievas skaito ir aš, o tu, žmogau, negi gali žinoti, kiek jų mano kišeniuje yra?...

Paskutiniu metu, net didžiosios bėdos prisipirtas, niekas jau nei mėgino pas jį kreiptis.

— Pradžias darbas! Grefelau iš alkanos šuonies kyla, — gausi, negu iš jo skatiką skolon išlauti.

— O gal gi iš tikrųjų neturi, — mėgino abe-

joti, tokias kalbas girdėdamas, vienas kitas greitųjų kaimų vyras.

— Ehe, broli! Kaip gi, neturi!... Ūkis kaip eketė, pastatai kaip stiklinė, patsai nei geria, nei bylinėjasi — kur jis gali pinigų dėti?...

— Kad bent vaikų daug turėtų dukterų... O dabar viena tik sūnų, ir tasai iš naminių darbo rūbo neišsivelka, kaip kažkokis vargšas samdininkelis.

(Bus daugiau)

BRONIS V. GALINIS

VILNIAUS GETAS 1943 METAIS

(Tęsinys)

Gabusis Oleinikovas Kailio statybose taip sumaniai sutvarkė darbų vykdymą ir naujų darbininkų aprūpinimą, kad netrukus maisto produktai pradėjo plaukti į getą. Tada truko ligi 1943 m. rugpjūčio 16 d. Tą dieną apie 2,000 Vilniaus geto žydų buvo perkelti į Kailio fabriko stovyklą. Sąlygos čia buvo geresnės ir laisvesnės. Čia pagrindą sudarė dirbantieji mūsų bendrovės vykdymose statybose ir jųjų šeimos, po to, visi mokantieji dirbti kailių siuvimo darbus ir jųjų šeimos.

Dalis mūsų paliktųjų pastatų buvo atiduota naudojimui pavasarį, o kitose dalyse darbai buvo įvykdomi ir galutinai užbaigti 1944 m. birželio mėn., kada Sovietų armijos jau artėjo prie Vil-

niaus. Tų metų birželio 30 d. tarnybos reikalais išvykau į Kauną, bet atgal jau nebegrįžau. Netrukus pradėjau kitą kelionę į Vakarų, kuri po kelių metų pasibaigė Bostone, Amerikoje.

ATGARSIS ŽYDŲ OPINIJOJE

Daugiau nei ketvirtis šimtmečio praėjo nuo tų įvykių. Jų paveikslas, išpūdzius ir prisiminimus kal kada užtiknamė lietuvių raštuose — išėviu ir Lietuvoje pasilikusiuju. Bet gal daugiausia apie juos yra rašę patys žydai, Vilniaus geto palikuonys, ar šiaip arti stovėję liudininkai. Jų dėmesio priežastys suprantamos, nes tai juos palietė skaudžiausiai ir tragiškiausiai.

Norėjau tik trumpai paminėti vieną veikalą, vieną iš daugelio, liečiantį kaip tik Vilniaus žydų geto likimus ir jų pastangas išsigelbėti.

Tai stambi, nuotraukomis ir dokumentais iliustruota knyga, 400 puslapių, išleista New York Central Gunde Publishers, 1969 metais. Jos autorius yra Isaac Kowalski, Vilniuje gimęs ir augęs žydas. Nacių okupacijos metu buvęs dar jaunuolis, žydų spaustuvininko sūnus ir pats spausdinimo meistras, Vilniaus geto įnamis, visų dramų ir tragedijų liudininkas ligi sėkmingo jo pasitraukimo — išbėgimo į Rudnikų miškus partizanauti, kur jis priklausė lietuviams žinomo Henariko Zimano Sovietinių partizanų daliniui ir leido bei redagavo to būrio partizanų laikraštėlius lenkų ir lietuvių kalbomis.

Knygos pavadinimas — "A Secret Press in Nazi Europe — The Story of a Jewish United Partisan Organization". Bendrai paėmus, knyga yra įdomi ir naudinga susipažinti.

Kowalskio knygoje nesijaučia specialios neapykantos lietuviams. Kiek jis galėjo patirti, tiek jis surašė net teigiamų faktų apie lietuvių draugiškumą ir pagalbą geto žydams.

Kowalskis daugelyje knygos vietų mini žydus darbininkus Kailio įmonėje, liudija jų problemas ir pastangas išsivaduoti, nenutylti ir tai, kad žydai iš lietuvių čia yra sulaukę palankumo ir pagalbos.

Kowalskis pavaizdavo Gete ir Kailyje įvairių žydų aktyvumą: slaptos spaudos suorganizavimą ir karinės organizacijos suformavimą. Į partizanų žydai bėgo ne tik iš Geto Nr. 1, bet vėliau sugebėjo pabėgti ir iš Kailio fabriko stovyklos.

Man šiuo atveju teko iškelti šiek tiek kitų užkulisų ir savo paties patyrimais liudyti, kad ir tie žydų veiklos pasireiškimai bei partizanai būvo gausesni ir apie 2,000 žydų galėjo gyvi išlikti dėl to, jog lietuvių vadovaujamos įmonės sunkiais laikais, sau patiems labai rizikingais būdais, žmoniškumo vardan yra prie to stambiai prisidėjusios.

(Pabeiga)

(Iš T. Žodžio)

R. VILIAUS

VAKARŲ VEJAI

112 modernios poezijos puslapių. Kaina \$5. Minkšti viršeliai. Pasiųsime poeziją, kai atsiųsime pinigų tokiu adresu:

Naujienos, 1739 S. Halsted St., Chicago, IL 60608

DR. PAUL V. DARGIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Westchester Community Hospital
Medical Director
1938 E. Manhattan Rd., Westchester, N. Y.
VALANDOS: 9-9 darbo dienomis ir kas antra savaitė 8-3 val.
Tel.: 562-2727 arba 562-2728

TEL. 233-8553

Service 855-4506, Page 06058

DR. A. B. GLEVECKAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS.
SPECIALYBĖ: AKIŲ LIGOS
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą.

Dr. Jonas F. Mažeika

D.D.S. — DANTIŲ GYDYTOJAS
4600 W. 103rd Street
Oak Lawn, Ill.
Off. tel. 423-8380
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS

OPTOMETRISTAS
KALBA LIETUVISKAI
2518 W. 71st St. Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses".

Dr. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATOS CHIRURGIJA
2636 WEST 63rd STREET
Valandos: antradi. 1-4 popiet, ketvirtadi. 6-7 val. vak.
Ofiso telefonas: 776-2880.
Residencijos telefonas: 448-5545

FLORIDA

DR. C. K. BOBELIS

Prostatos, inkstų ir šlapimo takų chirurgija.
5025 CENTRAL AVE.
St. Petersburg, Fla. 33719
Tel. (813) 321-4208

PERKRAUSTYMAI

MOVING

Laidimas — Pilna apdraudimas
ZEMA KAINA
Prilaim Master Charge ir VISA kortelės.
R. SERENAS. Tel. 925-8062

MOVING

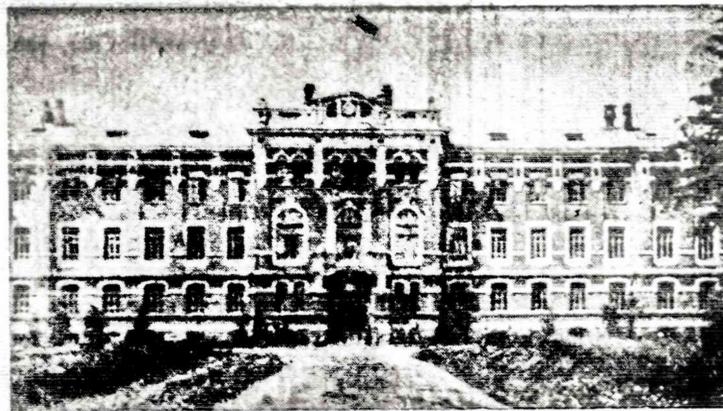
Apdraustas perkraustymas
iš įvairių atstovų.
ANTANAS VILIMAS
Tel. 376-1882 arba 376-5996

SOPHIE BARCUS

RADIJO ŽEIMOS VALANDOS
Sėbtadieniai ir sekmadieniai nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.
Stoties WOPA - 1490 AM transliuojamos iš mūsų studijos Marquette Parke.
Vedėja — Aldona Daukus
Tel.: 778-1543
7159 So. MAPLEWOOD AVE.
CHICAGO, IL 60629

RADIJO PROGRAMA

Seniausia Lietuvių Radijo programa Naujienoje Anglijoje, iš stoties WLYN, 1280 bangos AM, veikia sekmadieniai nuo 8 iki 8:30 val. ryte perduodama vėliausių pasaulinių žinių santrauka. Be to, komentariai, muzika, dainos, ir Magdūtas Pasaka. Ši programa veda Steponas ir Valentina Minkai. Bismis reikalinga kreiptis į Baltic Florist — gėlių bei dovanų krautuovę, 502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127. Telefonas 268-0489. Ten pat gaunamos "Naujienos", didelis pasirinkimas lietuviškų knygų ir lietuviškų dovanų.

Lietuvos žemės ūkio akademija

SUSIRINKIMU PRANEŠIMAI

Upytės Draugiško klubo susirinkimas NEIVYKS penktadienį, rugšėjo 3 dieną. Jis atidėtas iki spalio 1 d. A. Kalys

KALBOS KAMPĖLIS

Žodžių kainoti ir kainuoti vartojimas

Daugelis rašydami neskiria žodžių kainoti ir kainuoti reikšmės, nes tie žodžiai tikrai savo reikšme ar rašmenimis yra artimi. Bet vis dėlto tarp šių žodžių yra reikšminis skirtumas ir reikia žinoti, kada kurį žodį rašant vartoti.

Štai turime žodžius: kainoti, kaina, kainoraštis, kainotojas, kainojimas.

Žodis kainoti reiškia nustatyti prekės kainą (prekės vertę).

Kaina — prekės vertė pinigais, kiek už tą prekę pirkdami mokame.

Kainoraštis — prekių kainų sąrašas.

Kainotojas — žmogus, kuris nustato prekės kainas.

Kainojimas — kainų nustatymas prekėms, ar kitiems daiktams.

Kainuoti, kainuoja, kainavo. Žodis kainuoti reiškia — už kokią kainą nustatyti kainą prekę parduoda. Paprastai parduotuvėse prekių kainos yra nustatytos (prekės yra įkainotos) — pirkėjams lieka tik paklausti: kiek kainuoja (tik jau ne kainoja) mūsų perkama prekė, pvz.: kiek kainuoja dviratis, kiek kainuoja moteriški batai ir t.t.

Žodžio rasti-randasi reikšmė

Žodžio rasti-randasi reikšmė — darytis, atsitikti, tapti.

Kada vartojame paprastą veiksmą žodį rasti (randa, rado), jo vartojimas nesudaro mums jokio neaiškumo, išskyrus atveį, kada tą žodį ne vietoje (ne jo reikšme) pavartojame. Pvz.: Mokytojas rado mane kalnu. Geriau pasakyti: mokytojas apkaltino mane, ar pripažino kaltu. Geriausiai paaiškės klaidingas žodžio rasti-randasi vartojimas

KĄ KITI RASO

IŠ KITOS PUSĖS

Praeitame numeryje buvome sustoję prie Br. Juodelio reportažų Drauge iš frontininkų stovyklos. Pasirodo, jie dar nebuvo pasibaigę, nors ir nebuvo palydėti (b. d.) ar panašiai. Prieš akis guli dar vienas. Jei pirmieji buvo skirti "užsiangazavusių lietuvių išlaikymui" pramogoms ir valgiui, paskutinis reportažas skambėjo karingiau: "... sunkioji artilerija" buvo sukoncentruota šeštadienio simpoziumui "Lietuvos laisvinimo problema, dabartyje ir ateityje."

Sprendžiant šį reportažą, didesnių karo veiksmų tačiau nebuvo. Po istorinės apžvalgos, ilgėliau susiūta apie įprasto VLIKo apšaudymo. Kažkas, išmin-

is šių pavyzdžių: Mes jau keliolika metų randamės Amerikoje. Nežinau, kur dabar randasi mano brolis. Ateik, mes dabar randamės Jaunimo Centre. Margutis randasi 67 gatvė. Aš dabar randuosi pas save namuose. Direktorių dabar randasi atostogose.

Visuose šiuose sakiniuose pavartotas žodis randasi ne vietoje. Minėti sakiniai turi būti rašomi: Mes jau keliolika metų gyvename Amerikoje. Nežinau, kur dabar gyvena (yra) mano brolis? Ateik, mes dabar esame Jaunimo centre. Margutis yra 67 gatvė. Aš dabar esu savo namuose. Direktorių dabar atostogauja.

Šiaip jau žodis randasi yra vartotinas, tik reikia jį vartoti ten, kur jis savo reikšme tinka. Randasi — savaiminis veiksmas, žodis, vartotinas, kur veiksmas vyksta savaime, pvz.: Miške randasi grybų. Iš kur tiek daug uodų atsiranda? Iš kur vis raudasi čia to vandens? Iš kur tu, Pilypėli, radaisi, kad aš tavęs anksčiau nepastebėjau? A. Tamulynas

ties priepuolio užliktas, pasakęs: "Ateitis priklauso praktikiams, kad būtų darbo tęstinumas. Kalbant visų vardu reikia būti išmintingam..."

Reportažas, pagaliau, atėjo prie galo: "Prie Baltųjų rūmų (ne Washingtono, bet Dainavos stovyklos — vm) liko atsisveikinimo BUCKIAI. Rezistencijos auklėti ir grūdinti frontininkai, nuolaikom ir pastangom pralenkę kitus MINKSTOSE KĖDESE išaugusius kolegas, grįžo į savo bazes tęsti tolimesnį LIETUVOS LAISVINIMO DARBĄ."

Čia autorius pabėrė eilę mįslių. Kažin kokios tos "bazės" — ar tik ne gydytojų kabinetai; kas tie išaugę "minkstose kėdėse", ir kuo pasireiškė rezistencijos užgrūdinimas — ar tik ne tango ir rumbų šokant?

Nedaug naujo gali patirti ir iš kito reportažo — Antano Nako Darbininke:

"... pabaigoje stovyklautojai, ypač moteriškosios, į Baltųjų rūmų salę rinkosi dailiai apsirėngę, pastarosios, šukuosenas sutvarkę, deimantus ir auksus KUR REIKIA, išdėstę, kvėpalais išsišlakstę. Tik gausūs detroitiečiai, po pusantros, po dvi valandas čia keliavę, atrodė skurdokai".

Atrodo, kad tie paskutiniai svečiai tik vieni neturėjo rezistencinio užgrūdinimo. Kitaip — kaip gali po pusantros ar dvejų valandų kelionės suskursti?

Rimčiau kalbant, norėtusi, kad, panašiai kaip neturime minėti be reikalo Dievo vardą,

reportažuose ir kalbose šiočia tokia pagarba būtų reikiama rezistencijai ir išlaisvinimui, jų nelinksnuojant su kiekvienu patiekalu. Juk su A. Naku kalbant, frontininkės "išdėstė net deimantus ir auksą kur reikia". (vm) (Iš Dirvos)

— Stepas Paulauskas, SLA 301 kuopos pirmininkas, parašė gausiai iliustruotą, 70 pusl. atsiminimų knygėlę "Gyvenimo kelias", kurioje aprašo Palangos vidurinės mokyklos mokytoją Mečį Gedvilą, kaip rusai tvarkė Lietuvos policiją ir lietuvių areštus, kai raudonoji armija okupavo Lietuvą, lietuvių vargus nuvykus į Belgijos anglių kasyklas ir vargingas paštangas, haigus sutartis, iš Belgijos išvykti. Knygutė gaunama Naujienose.

"NAUJENOS" KIEKVIENŲ DARBO ŽMOGAUS DRAUGAS IR BICULIS

KNOW YOUR HEART

Every hour your heart puts forth enough energy to heat a 100-watt bulb in the room of a 3-story building.

HELP YOUR HEART FUND
HELP YOUR HEART

A. † A.

ONA B. KLIMANSKI

(PAGAL TEVUS RUMSAITE)

Gyv. Brighton Parke, Chicagoj. Anksčiau gyv. Bridgeporte. Mirė 1982 m. rugšėjo 2 d., ryte, sulaukusi 100 metų amžiaus. Gimusi Lietuvoje, Raseinių aps. Amerikoje išgyveno 76 metus. Vėlonė buvo žmona mirusio Peter.

Paliko nuliūdę: dvi dukterys — Anna Moris (jos vyras Peter miręs) ir Bernice Avelis (jos vyras Robert miręs), sūnus Anton Rymus, jo žmona Nancy (sūnus William ir jo žmona Nora Klimanski mirę); 11 anūkų, 34 proanūkai ir 1 pro-proanūkai bei kiti giminės, draugai ir pažįstami.

Priklausė Brighton Parke Lietuvių Moterų, Zagarės, Našlių bei Našliukų ir Pavienių, Upytės ir Joniškiečių klubams.

Kūnas bus pašarvotas penktadienį, 2 val. popiet, Gaidas-Daimid (Eudeikio) koplyčioje, 4330 S. California Ave.

Sėbtadienį, rugšėjo 4 d., 9 val. ryto, bus lydima iš koplyčios į Nekalto Prasidėjimo bažnyčią, o po grūdingų pamaldų bus laidojama šv. Kazimiero Lietuvių kapinėse.

Visi a.a. Onos Klimanskienės giminės, draugai ir pažįstami nuoširdžiai kviečiami dalyvauti laidojime ir suteikti jai paskutinį patarnavimą ir atsisveikinimą.

Nuliūdę lieka: Dukterys, sūnus, giminės. Laidotuvių direktoriai — Dovydas Gaidas ir Geraldas Daimid. Tel. 523-0440.

GORDON

Funeral Home and Cremation Service

Charles Stasukaitis
FD. LE.
(312) 226-1344

1729 S. Halsted St.
Chicago, IL 60608
24 Hour Service

EUDEIKIS

GAIDAS -- DAIMID

SENIAUSIA IR DIDŽIAUSIA LAIDOJIMO ĮSTAIGA

4605-07 SO. HERMITAGE AVENUE
Tel. 927-1741 — 1742

4330-34 SO. CALIFORNIA AVENUE
Telefonas 523-0440

MODERNISKOS AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS

PETKUS

TEVAS IR SŪNUS

MARQUETTE FUNERAL HOME

2533 W. 71st Street

1410 So. 50th Ave., Cicero
Telef. 476-2345

TRYS MODERNISKOS KOPLYCIOS

AIKSTES AUTOMOBILIAMS PASTATYTI

VANCE FUNERAL HOME

1424 South 50th Avenue

Cicero, ILL. 60650

Tel.: 652-5245

TRIJŲ KOPLYČIŲ LAIDOJIMO SERMENINĖ

Patarėjai ir laidojimo direktoriai:

JEAN VANCE ir GEORGE SORINI

Aikstės automobiliams pastatyti

NARIJAI:

Chicagoje
Lietuvių
Laidotuvių
Direktorių
Asociacijos

AMBULANSO

PATARNAVIMAS

TURIME

KOPLYCIAS

VISOSE MIESTO

DALYSE.

STEPONAS C. LACK IR SŪNUS

(LACKAWICE)

2424 WEST 69th STREET
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Palos Hills, Ill. 974-4418

BUTKUS - VASAITIS

1446 So. 50th Ave., Cicero, Ill. Tel.: OLYmpic 2-1941

PETRAS BIELIŪNAS

4448 So. CALIFORNIA AVE. Tel.: LAfayette 2-3478

For constipation relief tomorrow reach for EX-LAX tonight.

Ex-Lax helps restore your system's own natural rhythm overnight. Gently. Dependably. Try it tonight. You'll like the relief in the morning. Chocolate or pills, Ex-Lax is "The Overnight Wonder."

Read label and follow directions.
© Ex-Lax, Inc. 1982

